

УДК 27-523.42(477.83-22)"1909"
DOI: 10.24919/2312-2595.9/51.254741

Юрій СТЕЦИК

доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 42, м. Дрогобич, Україна, індекс 82100 (stetsyk_u_o@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1795-687X>

ResearcherID: <https://publons.com/researcher/1959605/E-5136-2018>

Оксана ЦМОКАНИЧ

аспірантка історичного факультету, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 42, м. Дрогобич, Україна, індекс 82100 (thmokaluchoksana@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8367-0576>

Богдан ПАНЬКІВ

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти історичного факультету, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 42, м. Дрогобич, Україна, індекс 82100 (pankivbogdan0901@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6840-8318>

Бібліографічний опис статті: Стецик, Ю., Цмоканич, О., & Паньків, Б. (2022). Протокол деканальної візитації церков села Брониця (1909). *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія*, 9/51, 156–170. doi: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.9/51.254741>.

**ПРОТОКОЛ ДЕКАНАЛЬНОЇ ВІЗИТАЦІЇ ЦЕРКОВ
СЕЛА БРОНИЦЯ (1909)**

Анотація. Мета дослідження – встановлення значення візитаційної інформації для вивчення історії та культури парафіяльних храмів села Брониця. *Методологія дослідження* базується

© Юрій Стецик, Оксана Цмоканич, Богдан Паньків, 2022

Проблеми гуманітарних наук. Серія Історія. Випуск 9/51 (2022)

на аналітичній та синтетичній критиці історичного документа і зіставлення інформації із тогочасними статистично-описовими джерелами. **Наукова новизна** вбачається у запровадженні вперше до широкого обігу актового документа – протокола деканальної візитації, яке структурно розкриває складові компоненти парафіяльної організації. **Висновки.** Протокол деканальної візитації слід розглядати як комплексне джерело інформації, яке подає відомості до біографії пароха (роки народження, хіротонії та прибуття на парафію, статус урядування); про матеріальний стан храму та сакральних і освітніх будівель при ньому; про душпастирську працю священника (відправлення літургій, сповідання, катехизація, проповідування); про християнську духовність парафіяльної людності (частота участі у богослужіннях, поведінка на літургії, допомога в утриманні храму, організація мирянських інституцій при храмі, залучення дітей до слухання катехитичної науки та навчання у парафіяльній школі, шанобливе ставлення до Святих Тайн (сповіді, шлюбу, хрещення), повага до місцевих звичаїв та обрядів); про документообіг парафіяльної канцелярії (провадження метричних книг народження, одруження, смерті; реєстрів літургій, розпоряджень, передшлюбних оповідей, дітей шкільного віку). Окремо укладалися фінансові звіти про доходи та видатки церковної скарбниці, які щомісячно заслуховувалися на зборах церковного братства. Діяв подвійний контроль за церковними фінансами з боку як пароха, так і парафіян. Для обслуговування храмів була створена церковна прислуга: дяк, паламар, провізори. Особлива увага зверталася на стан парафіяльних будинків: помешкання пароха, господарські будівлі та шкільне приміщення. Загалом візитаційний опис парафії дозволяє розглядати її як найнижчу ланку церковної організації, при якій функціонували духовні, освітні та господарські інституції, які були спрямовані на збереження та розвиток національної релігійної ідентичності (українського греко-католицького віровизнання).

Ключові слова: протокол; візитація; декан; парох; парафіяни.

Yurii STETSYK

PhD hab. (History), Professor, Professor, Department of History of Ukraine, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 42, Ivan Franko Str., Drohobych, Ukraine, postal code 82100 (stetsyk_u_o@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1795-687X>

ResearcherID: <https://publons.com/researcher/1959605/E-5136-2018>

Oksana TSMOKANYCH

Postgraduate Student of the Faculty of History, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 42, Ivan Franko Str., Drohobych, Ukraine, postal code 82100 (thmokaluchoksana@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8367-0576>

Bogdan PANKIV

applicant of the first (bachelor's) level of higher education of the Faculty of History, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 42, Ivan Franko Str., Drohobych, Ukraine, postal code 82100 (pankivbogdan0901@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6840-8318>

To cite this article: Stetsyk, Yu., Tsmokanych, O., & Pankiv, B. (2022). Protokol dekanalnoi vizytatsii tserkov sela Bronytsia (1909) [Protocol of the dean's visitation of churches in the village of Bronytsia (1909)]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyt'skoho derzhavnogo pedahohichnogo universytetu imeni Ivana Franka. Serii Istorii – Problems of Humanities. History Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 9/51*, 156–170. doi: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.9/51.254741> [in Ukrainian].

PROTOCOL OF THE DEAN'S VISITATION OF CHURCHES IN THE VILLAGE OF BRONYTSIA (1909)

Summary. *The purpose of this study is to establish the importance of visitation information for the study of the history and culture of parish churches in the village of Bronytsia. Research methodology is based on analytical and synthetic critique of the historical document and comparison of information with contemporary statistical and descriptive sources. The scientific novelty is seen in the introduction for the first time into wide circulation of the act document – the protocol of the dean's visitation, which structurally reveals the constituent components of the parish organization. Conclusions.* *The protocol of the dean's visitation should be considered as a comprehensive source of information that provides facts to the biography of the pastor (years of birth, ordination and arrival to the parish, government status); about the material condition of the temple, sacred and educational buildings at it; about the pastoral work of the priest (liturgy, confession, catechesis, preaching); on the Christian spirituality of the parish population (frequency of participation in services,*

conduct at liturgies, assistance in maintaining the church, organization of secular institutions at the church, involvement of children in listening to catechetical science and teaching in the parish school), respect for the Holy Mysteries (confession, marriage, baptism, respect for local customs and rituals); on the document circulation of the parish chancellery (conducting metric books of birth, marriage, death; registers of liturgies, orders, premarital stories, school-age children). Financial reports on the revenues and expenditures of the church treasury were compiled separately, which were heard monthly at the meeting of the church fraternity. There was double control over church finances on the part of both the pastor and the parishioners. A church servant was created to serve the temples: a deacon, a sexton and a provisor. Particular attention was paid to the condition of parish houses: the pastor's apartment, outbuildings and school premises. In general, the visitation description of the parish can be considered as the lowest level of the church organization with spiritual, educational and economic institutions aimed at preserving and developing the national religious identity (Ukrainian Greek Catholic religion).

Key words: *protocol; visitation; dean; pastor; parishioners.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах розбудови церковного управління постає необхідність звернутися до історичного досвіду провадження документації. Одним із таких видів масового церковного справочинства були протоколи парафіяльних візитацій, які прийнято поділяти на генеральні (єпархіальні) та деканальні. Адже в адміністративно-територіальному церковному устрої усталився поділ митрополії на єпархії і деканати. Відповідно до постанов Замойського собору (1720) на кожного церковного урядника (єпископа, декана) накладався обов'язок проводити регулярні огляди (ревізії) парафіяльних храмів, які юрисдикційно перебували у їхньому підпорядкуванні. Також було розроблено формуляр протоколу візитаційних обстежень, де фіксували основні відомості як про матеріальне забезпечення храму, так і про духовно-моральний стан парафіяльної людності. Упродовж століть формуляри візитаційних протоколів зазнавали змін, спрямованих найчастіше на спрощення шляхом об'єднання дріб'язкових питань в окремі тематичні рубрики. У наш час спостерігається поступове відродження візитаційних традицій, які сформувалися у Східній Церкві впродовж століть.

За інформаційним потенціалом протоколи візитацій подають ключові відомості, які дають змогу простежити інституційний розвиток храмів та парафіяльних організацій при них. Фактологічний матеріал візитацій допомагає визначити основні характеристики пароха та його спільноти, адже під час обстеження парафії делегований комісар проводив опитування як місцевого душпастиря, так і парафіяльної людності. Вислуховував їхні скарги та пропозиції щодо удосконалення організації укладу християнського життя на рівні парафіяльної спільноти. На підставі почутого та побаченого візитатор був зобов'язаний скласти загальні характеристики про пароха, церковну прислугу (дяк, паламар, провізори) та парафіян загалом. Відповідно окреслений спектр документальної евристики заслуговує на окреме дослідження для виявлення ключових фактів з історії діяльності окремих парафіяльних храмів.

Аналіз досліджень. У сучасній церковній краєзнавчій історіографії не віднаходимо спеціальних праць, окрім досліджень, започаткованих авторами, які розкривали б історію парафіяльних храмів села Брониця, які у розглядуваний період належали до Мокрянського деканату Перемишльської греко-католицької єпархії (Паньків, 2020; Стецик & Паньків, 2021a, 2021b; Пастух, Сов'як, & Шимко, 2012). Натомість віднаходимо фрагментарні замітки у загальних працях з історії храмів України (Слободян, 1998). Проте до нашого часу зберігся цілий корпус архівних матеріалів церковного походження, які потребують вивчення та запровадження до наукового обігу. Найбільш комплексним видом церковної документації є протоколи візитацій: єпархіальні (1743–1843) та деканальні (1901–1919) (APP ABGK, sygn. 5830). Нам вдалося опрацювати та запровадити до наукового обігу протоколи деканальних візитацій за 1901, 1907, 1913 рр. (Паньків, 2020; Стецик & Паньків, 2021a, 2021b). Ці протоколи належать до актових джерел інформації, оскільки укладалися за строго визначеним формуляром документа. Наведені у них відомості відповідають об'єктивності, оскільки записувалися візитаційною комісією безпосередньо при обстеженні парафіяльного храму.

Метою статті є встановити значення візитаційної інформації для вивчення історії та культури парафіяльних храмів села Брониця (за сучасним поділом належить до Дрогобицької об'єднаної територіальної громади).

Виклад основного матеріалу. Протокол деканальної візитації подає відомості про час, місце та авторство його укладення (11 червня 1909 р., с. Бронця, заступник мокрянського декана Микола Нестерович). Правдивість поданої інформації засвідчили місцеві церковнослужителі у вигляді хреста (церковні провізори – Василь Федчак, Стефан Кульчицький; дяк – Микола Пурій; парох – о. Мирон Чирнянський) (APP ABGK, sygn. 5830, s. 274).

Документ укладений із використанням тогочасної ділової мови – «язичія», яке набуло поширення у Галичині впродовж другої половини XIX – початку XX ст. і активно використовувалося при укладенні церковної документації. Відповідно у виданні протоколу деканальної візитації збережено особливості тогочасного правопису.

На перший погляд, досить фрагментарні відомості протоколу візитації не дають можливості розглянути всю історію парафіяльних храмів, однак допомагають створити загальне уявлення про реальний стан парафіяльної адміністрації, храму та людності. Загальні біографічні відомості про пароха о. Мирона Чирнянського доповненні характеристиками його діяльності на парафії: утримання храму, відправлення богослужінь та уділення Святих Тайн, провадження документації парафіяльної канцелярії, догляд за парафіяльними будинками, облік фінансового становища парафії (прибутків та видатків), залучення мирян до церковного служіння (провізор, дяк, паламар). Загалом про пароха подана позитивна характеристика: ретельно виконує свої обов'язки, відправляє вчасно, відповідно до церковних правил, різні види богослужінь, по неділях і святах під час літургій виголошує проповіді, провадить катехитичну науку, завжди поспішає до хворих зі Святими Тайнами, регулярно проводить пасхальну сповідь для парафіян, один раз на рік відвідує помешкання віруючих. Відзначимо, що під час опитування місцевої людності візитатор не почув жодної скарги на отця-пароха (APP ABGK, sygn. 5830, s. 272).

Відповідно до австрійського законодавства із релігійних питань, місцевий парох посідав статус державного службовця, зокрема, на нього покладался обов'язок у провадженні парафіяльної канцелярії: укладення метричних книг (хрещення, вінчання, похорону), нотування урядових та єпархіальних розпоряджень із церковних питань, ведення реєстру літургій та сповідей, протоколів перед

шлюбних оповідей). Відповідно, під час проведення візитаційних обстежень, візитаційний комісар переглядав парафіяльну актову документацію, вносячи відомості про час її ревізування та вписував до візитаційного протоколу дані про її наявність або ж відсутність. Згідно з ревізією 1909 р. всі актові книги броницької парафії провадилися належно, однак не всі збереглися до нашого часу (APP ABGK, sygn. 5830, s. 273).

Окрему увагу візитатор звернув на визначення рівня набожності серед парафіяльної людності: відсутність подружніх пар без церковного шлюбу («дикі подружжя»), уникання важкої фізичної праці у неділі та свята, не відвідування корчм у час відправлення літургій, залучення до несення нічної сторожі коло храму, утворення церковного братства (230 членів), відправлення дітей на катехитичну науку. Відповідно у кінцевих примітках до деканального протоколу візитатор не подав жодних зауважень щодо адміністративної праці пароха та набожності парафіяльної людності (APP ABGK, sygn. 5830, s. 273). Натомість у кінцевих примітках протоколу подана докладна інформація про найбільші пожертви парафіян (поіменно), які спричинилися до побудови нових іконостасів як у головному, так і дочірньому парафіяльних храмах (APP ABGK, sygn. 5830, s. 274).

Житловий будинок пароха був у доброму стані, оскільки у 1906 р. був реставрований (мурований та покритий бляхою), як і господарські будівлі церковного фільварку. Також шкільний будинок, що був у віданні місцевого пароха, був новимурований та покритий бляхою (APP ABGK, sygn. 5830, s. 271). Це була дво-класна школа із українською мовою навчання, до якої у 1909 р. було записано 295 учнів (*Шематисць*, 1909, с. 224).

При матірньому храмі св. арх. Михаїла була організована парафіяльна бібліотека, яка на 1909 р. нараховувала незначну кількість релігійної літератури (біблія, книги про Львівський та Перемишльський собори, книги з історії церкви) (APP ABGK, sygn. 5830, s. 273). При матірньому храмі св. арх. Михайла стояла новимурована дзвіниця у 1907 р. Парафіяльний цвинтар, за описом візитатора, заховувався у доброму стані: був доглянутим, мав достатньо місця для нових поховань, обгороджений, обсаджений деревами (APP ABGK, sygn. 5830, s. 272).

Станом на 1909 р. Броницька парафія нараховувала 1852 вірних: до матірнього храму належали 945 душ, а дочірню церкву відвідували 907 парафіян. Частина парафіян (160 осіб) емігрували до Америки і щедро жертвували із своїх заробітків кошти на реконструкцію іконостасів у місцевих церквах. Поруч із греко-католиками в селі проживали представники інших віровизнань: римо-католиків – 10, протестантів – 2, юдеїв – 83 особи. У віданні пароха було два храми: матірний (основний, св. арх. Михаїла, дерев'яний, перебудований та освячений у 1903 р., остання канонічна візитація у 1904 р. була проведена перемишльським греко-католицьким владикою Констянтином Чеховичем) та дочірний (філіальний, св. Василя Великого, дерев'яний, побудований 1874 р.). Світський патронат над храмами тримала пані Софія Стржелецка, яка мала приватні володіння у селі Брониця (*Шематисмь*, 1909, с. 224).

Із 1901 р. парохом обох храмів був о. Мирон Чирнянський (народився у 1871 р., здобув духовну освіту, ієрейські свячення отримав у 1895 р., був одружений, мав двох дітей). Перед приходом на броницьку парафію провадив душпастирську працю по різних місцевостях Перемишльської греко-католицької єпархії: Крапна (Яслинський деканат, 1896–1897 рр.), Новиця (Горлицький деканат, 1897–1898 рр.), Вошанці (Рудківський деканат, 1898–1899 рр.), Лужок Долішній (Дрогобицький деканат, 1899–1901 рр.). У броницькій парафії отець Мирон прослужив не довгий час, оскільки помер (23 грудня 1910 р.) у досить молодому віці (39 років) і похований на місцевому цвинтарі (Blazejowskyj, 1995, s. 617).

До церковний землеволодінь належали орне поле – 80 моргів та сіножать – 26 моргів. Прибуток із поля становив 528 крейцерів 70 сотиків. Для купівлі деревини на опалення помешкання пароха витрачалося 40 корон. Також пароху доплачувала австрійська влада із релігійного фонду 822 крейцери 59 сотики. Із своїх прибутків парох сплачував податок на 170 крейцерів 66 сотиків та із особового доходу ще доплачував 15 крейцерів 20 сотиків (*Шематисмь*, 1909, с. 244).

Висновки. Протокол деканальної візитації варто розглядати як комплексне джерело інформації, яке подає відомості до біографії пароха (роки народження, хіротонії та прибуття на парафію, статус урядування); про матеріальний стан храму та сакральних і освітніх

будівель при ньому; про душпастирську працю священника (відправлення літургій, сповідання, катехизація, проповідування); про християнську духовність парафіяльної людності (частота участі у богослужіннях, поведінка на літургії, допомога в утриманні храму, організація мирянських інституцій при храмі, залучення дітей до слухання катехитичної науки та навчання у парафіяльній школі, шанобливе ставлення до Святих Тайн (сповіді, шлюбу, хрещення), повага до місцевих звичаїв та обрядів); про документообіг парафіяльної канцелярії (провадження метричних книг народження, одруження, смерті; реєстрів літургій, розпоряджень, передшлюбних оповідей, дітей шкільного віку). Окремо укладалися фінансові звіти про доходи та видатки церковної скарбниці, які щомісячно заслуховувалися на зборах церковного братства. Діяв подвійний контроль за церковними фінансами з боку як пароха, так і парафіян. Для обслуговування храмів була створена церковна прислуга: дяк, паламар, провізори. Особлива увага зверталася на стан парафіяльних будинків: помешкання пароха, господарські будівлі та шкільне приміщення. Загалом візитаційний опис парафії дає змогу розглядати її як найнижчу ланку церковної організації при якій функціонували духовні, освітні та господарські інституції, які були спрямовані на збереження та розвиток національної релігійної ідентичності (українського греко-католицького віровизнання).

Джерела та література

- Паньків, Б.** (2020). Протокол деканальної візитації храму Св. Арх. Михаїла с. Брониця (1901 р.). *Збірник наукових праць студентів історичного факультету*, X, 49–56. Дрогобич: РВВ ДДПУ імені Івана Франка.
- Пастух, Р., Сов'як, П., & Шимко, І.** (2012). *Дрогобиччина: свідки епох. Енциклопедична книга-альбом. Кн. 1: Міста і села*. Дрогобич: Коло.
- Слободян, В.** (1998). *Церкви України. Перемишська єпархія*. Львів.
- Стецик, Ю., & Паньків, Б.** (2021a). Деканальне візитування парафіяльних храмів села Брониця (1907 р.). *Актуальні питання гуманітарних наук: міжсвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*, 39 (1), 42–49. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика».
- Стецик, Ю., & Паньків, Б.** (2021b). Візитаційний опис броницької парафії (1913 р.): формуляр протоколу та джерельна евристика. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжсвузівський збірник наукових*

праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 41 (1), 19–25. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика».

Шематисъ всего клира греко-католического епархii соединенныхъ Перемыскои, Самборскои и Сяноцкои на рокъ водъ Рожд. Хр. 1910. (Перемысль). (1909). (с. 224). Перемысль.

Шематизм Самбірсько-Дрогобицької епархії УГКЦ. (2014). (с. 281–282). Дрогобич: Коло.

APP ABGK – Archiwum Państwowy w Przemyślu. Archiwum Biskupstwa Grekokatolickiego w Przemyślu.

Blazejowskyj, D. (1995). *Historical sematism of the eparchy of Peremyshl including the Apostolic Administration of Lemkivscyna (1828–1939)*. Lviv: Kamenyar.

References

Pankiv, B. (2020). Protokol dekanalnoi vizytatsii khramu Sv. Arkh. Mykhaila s. Bronytsia (1901 r.) [Protocol of the dean's visitation of the church of St. Arch. Michael in the village of Bronicja (1901)]. *Zbirnyk naukovykh prats studentiv istorichnoho fakultetu – Collection of scientific works of students of the Faculty of History*, X, 49–56. Drohobych: Editorial and Publishing Department of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University [in Ukrainian].

Pastukh, R., Soviak, P., & Shymko, I. (2012). *Drohobychchyna: svidky epokh. Entsyklopedychna knyha-albom. Kn. 1: Mista i sela [Drohobych: witnesses of epochs. Encyclopedic book-album. Vol. 1: Cities and villages]*. Drohobych: Kolo [in Ukrainian].

Slobodian, V. (1998). *Tserkvy Ukrainy. Peremyska yeparkhiia [Churches of Ukraine. Diocese of Peremyshl]*. Lviv [in Ukrainian].

Stetsyk, Yu., & Pankiv, B. (2021a). Dekanalne vizytuvannya parafialnykh khramiv sela Bronytsia (1907 r.) [Decanal visitation of parish churches in the village of Bronicja (1907)]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: mizhvuzivskyi zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobychskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka – Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers*, 39 (1), 42–49. Drohobych: Helvetica Publishing House [in Ukrainian].

Stetsyk, Yu., & Pankiv, B. (2021b). Vizytatsiyni opys bronyskoi parafii (1913 r.): formuliar protokolu ta dzherelna evrystyka [Visitation description of Bronicja parish (1913): protocol form and source heuristics]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: mizhvuzivskyi zbirnyk naukovykh*

prats molodykh vchenykh Drohobyt'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka – Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers, 41 (1), 19–25. Drohobych: Helvetica Publishing House [in Ukrainian].

Shematyzm vseho klyra hreko-katolycheskoho yeparkhii soiedynenykh Peremyskoy, Samborskoy y Sianotskoy na rok vod Rozhd. Khr. 1910 [Schematism of the entire clergy of the Greek Catholic dioceses of the united Peremyshl, Sambor and Syanok on the Rock from Birth. Chr. 1910]. (1909). (p. 224). Peremyshl [in Ukrainian].

Shematyzm Sambirsko-Drohobyt'skoi yeparkhii UHKCh [Schematism of the Sambir-Drohobych Eparchy of the UGCC]. (2014). (pp. 281–282). Drohobych: Kolo [in Ukrainian].

APP ABGK – Archiwum Państwowy w Przemyślu. Archiwum Biskupstwa Grekokatolickiego w Przemyślu [State Archives in Przemyśl. Archives of the Greek Catholic Bishopric in Przemyśl].

Blazejowskyj, D. (1995). *Historical sematism of the eparchy of Peremyshl including the Apostolic Administration of Lemkivscyna (1828–1939)*. Lviv: Kamenyar.

Документ

ПРОТОКОЛЬ

**отправленого посьщення деканального Церкви в Броници
мьсто деканомь Николаемь Нестеровичемь
дня 11 червня 1909
§. I. Душпастьрь.**

Вь приходь Броници исповня душпастьрство самостоятельно
Всч. о. Миронь Чирняньскій вь свойствь пароха
рожденный року 1871 рукоположенный року 1895
на мьстци оть року 1901 женатый и отець 2 дьтей.

§. II. Церковь.

Нижше подписанный поклонившися Найсвятъйшимь Тайнамь,
обучивши згромажденныхь прихожань о намьренію посьщення де-
канального, приступилъ къ насльдованію сльдующихь предметовь:

1. Чи кивотъ чисто удержуеся, частки Пренайсвятъйшихь Таинь
чи вь количествь потребномь для хорыхь знаходятся, чи що

- 14 дней обновляти звыкли? – чисто удержаний и частици що 14 день водновляються.
2. Мирница чи знаходиться, чи отновлено миро Святое? – відновлено, мирница нова вь добромь стань.
  3. Колько знаходиться Чашей, чи добре позолочені? – 3 вь добромь стань.
  4. Колько есть фелонь вь добромь стань? – 8 вь добромь стань.
  5. Чи позначены вышитыми числами деканального инвентаря? – неть.
  6. Колько стихарь? – 6.
  7. Колько поясовь? – 8.
  8. Колько побочных олтаревь? – нема.
  9. Колько якого храму? – св. Арх. Михаила.
  10. Чи знаходится на всьх антиминсь? – есть только одень на головномь олтарю.
  11. Проскомедія и молитвы по причащенію чи находятсь? – нови оправлени.
  12. Чи суть всь книги литургическіи, и вь якоь стань? – есть вь добромь стань.
  13. Чи нема образь неприличных? – нема.
  14. Церковь вь якоь стань? – нова хороша деревяна, побита бляхою.
  15. Звоница вь якоь стань? – нова мурована вь 1907 р.
  16. Кладбище – чи есть досьть мьстця, чи обгородженый? За-саджений деревомь? – Есть цілковито освоене и опарканене.
  17. Домь школьный чи есть? – вь добромь стань мурований бляхою крити.

§. III. Священнодьствіе.

Прихожанамь предложено:

Якъ ся заходить священникь и чи не творить якои соблазни? – дуже примьрно.

1. Чи Богослуженіе рано и вечерь вь своемь чась по правиламь церковнымь отправляеся? – бо управляеся.
2. Слово Боже чи проповьдуеся вь чась Службы Божой и наука катехитична чи преподаеся вь Недель и Свята? – всегда такь проповьди якь и наука катехитическа отьбуваютьсь.
3. Чи Душстаровникь завозванный до хорого безь проволоки поспышае? – вь кождомь чась не отмовляе услугь духовнихь.

4. Чи отравили прихожане Сповідь пасхальную? – отравили всь.
5. Чи вь Церкви прихожане прилично и побожно Богослуженію присутствующь? – численно, прилично и побожно.
6. Чи приходникъ парохіянъ своихь вь определенныхь часахь посьщае? – посьщае разь вь роць.
7. Чи не мають жадобы якої противо своему приходнику касательно перетьганія на належитости зь права епитрихия, або частого отдаленія изь льстця своего прихода? – не мають.
8. Чи не находятся дикіи малженства, або чи не дьются публичніи соблазни? – нема.
9. Чи не пересьджують прихожане вь чась якого Богослуженія вь корчмахь и оть работь тяжкихь вь Недель и Свята не воздержуются? – такь парохь яко и парохіяне заявляють, що под чась богослуженя нікого вь корчмахь нема.
10. Чи порядно отбуваеся стражь ночная коло церкви? – есть рочно.
11. Чи заведено Братство церковное, и колько числить членовь? – 230 членовь.
12. Чи заведено товаришество мьрности, и колько членовь? – нема.
13. Чи посылають родичи дьтей на катехитичну науку? – посылають правильно.
14. По здыланомь испить якої обявился успьхь? – добрий.
15. Чи не мае гдещо приходникъ примьтити? – ньть.
16. Чи не мають що прихожане внести? – ньть.
17. Чи есть инвентарь деканальный? – есть вь порядку.
18. Що прибуло до Церкви сего року? – построено гарний иконостась вь обохь церквахь.
19. Котріи суть знакомитшіи благодьтели церкви? – вь примьчаню отмечени.
20. Чи не отступил кто оть своего греч. к. обряда? – нікто, всі тримаються твердо святого католицького обряду.

§. IV. Акта приходскіи.

1. Где переховуются метрики и прочіи акта приходскіи? – вь канцелярії парохіальной.
2. Спись всьхь актовь чи находится? – находится.
3. Чи находится спись всьхь періодичныхь подань? – находится.

4. Метрики якъ провадженъ? – дуже трудно въ лат. язиць.
5. Чи пишутся при свѣдкахъ? – при свѣдкахъ.
6. Чи заховуются приписи при помершихъ? – заховуются.
7. Чи заховуются приписи при войсковыхъ? –
8. Протоколь дѣйствій (Questions Protokoll)? – есть в порядку.
9. Протоколь розпоряджень чи провадятся? – провадятся.
10. Протоколь школьній? – не провадятся, а тільки записи до щоденника.
11. Протоколь Св. Службъ фундушowychъ? – провадятся.
12. Протоколь Службъ божихъ приватныхъ? – провадятся.
13. Протоколь побираныхъ нележитостей права епитрахиального? – провадятся.
14. Протоколь оповѣдей? – в порядку провадятся.
15. Протоколы предслубніи въ якомъ станъ? – в порядку.
16. Друкованы курренды зъ року 1857? – нема.
17. Книга конскрипції? – в порядку провадятся.
18. Чи вообще акта парохіальніи в порядку? – в належитомъ порядку.
19. Библіотека парохіальна колько мѣстить въ собѣ книгъ? – біблія, книга синоду Львівського і Перемишльського, історія церкви.

§. V. Будинки парохіальніи.

1. Въ якомъ станъ домъ мешкальній приходській? – в добромъ станъ мурований, бляхою покритий.
2. Будинки господарскіи прихода? – в добромъ станъ.
3. Чи не зайшли якіи насилія правъ церковныхъ або грунту церковного? – не зайшли.
4. Що в той мѣрь здѣлано? –

§. VI. Скарбона церковна.

1. Чи находится скринка двома ключами осмотрена, где ся переховуе? – Скринька съ двома ключами есть и переховуеся в закрестии. Один ключ у пароха, а другой у провизора.
2. Чи предложеный протоколь скарбонъ церковной; чи приходникъ съ концемъ року обчисляе приходы и расходы церковніи зъ провизорами? – есть протоколь и що року обчисляется скарбонъ.
3. Колько найдено грошей готовыхъ? – 128 кор.
4. Колько выжиченыхъ? –
5. Разомъ? – 226 кор.

6. Которыи суть Провизоры церковныи? – Василь Федчакъ, Стефан Кульчицкій (въ матер).
7. Кто есть пьвцемъ церковнымъ? – Николай Пурій.
8. Кто есть паламаромъ церкви? – Иванъ Собко.
9. Чи всь тїи пильно обовязки свои, и съ добрымъ прикладомъ для прихожанъ справляютъ? – всь висполняютъ свои обов'язки добре.

Примъчанія посьщаючого Настоятеля Деканата: (підписи)

Церковъ дочерна св. Василя Великого въ добрімъ станъ бляхою крита. Въ р. 1908 построено новий иконостасъ зь добрітної складків за квотъ 4000 кор. до того больше датками причинилися: 1) Михайло и Катерина Ковальк – 100 к.; 2) Стефанъ и Євдокія Кравецъ – 100 к.; 3) Андрей и Марія Кравецъ – 100 к.; 4) Теодоръ и Таціанна Сенишинъ – 100 к.

Въ матерной церквѣ построено такожъ гарний иконостасъ за квоту 5000 кор. більши датки зложили Андрей и Катерина Дякъ – 100 кор.; Марія Собко – 50 кор.; и до 500 кор. котри прислали яко складку тамошни парохіане, що суть на роботъ въ Америць.

Броница дня 11 червня 1909
Николай Нестеровичъ, місто-деканъ
Миронъ Чирняньскій, парох
Николай Пурій
Стефан Кульчицкій
Василь Федчакъ

*Историчне джепело: Archiwum Państwowy w Przemyślu.
Archiwum Biskupstwa Greckokatolickiego w Przemyślu,
sygn. 5830, s. 271–274.*

*Стаття надійшла до редакції 17.02.2022 р.
Стаття рекомендована до друку 21.03.2022 р.*